

Design Ikea, made in China ... alebo... švédi pracujú hlavou a život je im tak nejak „lagom“

... Vysokú budovu Trade centra v univerzitnom areáli v Halmstade človek prehliadne iba veľmi ťažko a keď som pri svojich 160 cm výšky prvýkrát prešla cez jej brány, bol to zmiešaný pocit. Japonské záhrady vsadené do interiéru i dopĺňajúce exteriér, čistota, vysokí blondívi muži a nižšie blondíavé slečny, považšine s kávou v ruke, v dlhých svetroch, pani na recepcii v dokonalej uniforme, ochotná pomôcť, vonku na lavičkách vyhrievajúci sa študenti všetkých farieb pleti, pojedajúc svoje obedy ...

...a všetko bolo zvláštne dokonalé, bežiacie vo svojom správnom systéme, v duchu povestnej švédskej sociálnej istoty a v katalógovo – krásnej kulise severskej jesennej prírody. Farebné stromy, chladný prímorský vánok odnášajúci vzácne teplé slnko a nekonečné utekajúce oblaky na oblohe tak nízko nad hlavou až má človek dojem, že vtáci lietajú na dosah zdvihnutej ruky.

Švédsko bolo v stážach Erasmus moja jasná voľba. Každodenné prekvapenia od samotných švédov, systému v krajine alebo i tie, prameniace zo stretu s kultúrou mojich zahraničných spolužiakov ma uistili veľmi skoro, že na dni v mestečku na polceste medzi Goteborgom a Malmo budem ešte dlho spomínať.

V Halmstade som študovala marketing a business kultúru. Už štýl samotného vyučovania povie o tejto krajine mnoho. Študent jednoducho musí pohnúť mozgom a rozsiahle skupinové projekty a seminárne práce ho nútia podať poriadny výkon. Najzaujímavejšia z nich bola pre mňa určite aplikácia vareného vína na brazílsky a indický trh v rámci predmetu Business culture II. Znelo mi to trochu ako science – fiction, ale o to prekvapujúcejšie bolo moje zistenie, že v Brazílii je varené víno známy a oblúbený nápoj a že predsudky o Indii ako krajine vyhýbajúcej sa alkoholu vzhľadom na náboženské presvedčenie zďaleka neplatia tak masívne, ako by sa dalo čakať.

V kontraste so silnou seberealizáciou v rámci vyučovacích hodín boli skúšky. Tie trvajú sporadicky 5 hodín. Študent je v snahe vypracovať všetky otázky nútený vytvoriť od 6 do 10 strán husto písaného textu a v tomto prípade žiadne vlastné názory a myšlienky, ale plná návaznosť na doporučenú rozsiahlu literatúru. Švédi nemajú skriptá. Vraj taký servis učiteľa študentom v tejto krajine nerobia =>).

Tak ako to vystihuje nadpis článku „design Ikea, made in China,“ švédi sú národ cieľavedomý a prekvapujúco spokojný aj so svojim najvyšším daňovým zaťažením v celej Európe. Alebo možno iba veria v dobro aj zlo tejto veci a stavajú sa k tomu typicky seversky – „lagom“ – ani odporujúco, ani príliš nadšene, ani nekritizujú ani nechvalia...

Krajina investuje nemalé zdroje na výskum a vedu. V tomto duchu vedie i študentov. Pracujú hlavou. Jedna z najznámejších švédskych značiek IKEA je švédska hlavne v počte svojich kreatívcov, designérov a v administratívnej sile. Samotná fyzická výroba je záležitosťou menej ekonomicky vyspelého zahraničia.

To, že švédi vedia pohnúť rozumom a prísť na správny bod, ktorý im otvorí brány i na zdanlivo nedosiahnuteľné trhy svedčí i príklad jednej z najväčších švédskych firiem Sandvik zaoberajúcej sa výrobou strojov na rezanie kovov. Sandvik je prirodzeným monopolom

v Indii. Švédom sa jednoducho podarilo pochopiť východnú kultúru a i napriek ich chladnej a profesionálnej povahe pokiaľ ide o business, dokázali s Indami vytvoriť silné priateľské obchodné puto a získať si ich lojalitu a dôveru. V mnohých bedekroch o krajine sa uvádza „english widely spoken.“ Svätá pravda. Plynulou angličtinou Vám v škole odpovie i pani upratovačka, ak práve nemôžete nájsť svoju učebňu.

....A keď už sme spomenuli švédsky chlad a profesionalitu... Je to tak. Švédi chodia do práce kôli práci a len kôli práci. Sú zdvorilí, ale nie priateľskí. Kamarati a záľuby sú pre nich záležitosťou popracovného života. Tieto dva svety sa prelínajú iba výnimočne.

Osobne pre mňa pôsobilo viac ako šokujúco postavenie žien v spoločnosti. Švédky sú známe vysokou emancipáciou, ktorú tu muži dokonale rešpektujú. Otvoriť žene dvere je znak disrešpektu jej rovnoprávnosti a preto to švédski muži nerobia ani robiť nebudú. Cudzinka žena sa tu ne jedenkrát spýta sama seba či tu vymreli všetci gentlemani... Nevymreli. Nikdy neboli. Ženy tu sekajú trávniky, pracujú v prístave na vysokozdvýžných vozíkoch, šoférujú bežne autobusy a na materskú dovolenku s nimi môže ostať doma aj manžel. Veď je pre dieťa predsa rovnako dôležitý ako ona. Obaja budú dostávať po 2 roky 80 % svojho bežného platu od štátu. Krásny príklad ako funguje svetlá stránka sociálneho štátu.

Môj obľúbený profesor Torben raz s milým pousmevom dokonale švédov vystihol : „we are maybe boring but very honest.“ Presne tak. U dokonalých švédskych princov a princezien začne človek rýchlo postrádať temperament, emócie, mimiku. Na druhej strane sú perfektné vysporiadaní so svojimi povinnosťami. Platia načas, pravidlá rešpektujú, systém nasledujú.

Švédsko treba zažiť na vlastnej koži a ak sa Vám to v blízkej dobe nepodarí, verte že i u Vás doma je kúsok z krajiny Pippi dlhej pančuchy a Nilsa Holgersona. Mimochodom Nils stále lieta na svojej husi na 20 korunovej švédskej bankovke. Okrem literatúry a nobelových cien sú švédi u Vás doma schovaní v plátkovači na tvrdý syr, vo varenom víne, v kefke na umývanie riadu, v trojuholníkových vianočných stojanoch na okenných parapetách, v absolut vodke..... to všetko priniesli do našich všedných dní. Okrem toho všetkého si odnášam ešte jeden úžasný pocit, keď poobede sedím na ľudoprázdnej pláži a drsný vietor stavá z piesku mapu celého sveta, more krásne šumí a ja rozmýšľam, kam sa vydám ďalej.....

Lubica Turcerová